

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Onderzoek naar de kwaliteitsverbetering bij

Noordmansschool

Plaats : Amsterdam
BRIN-nummer : 14AI
Onderzoeksnummer : 123126
Datum schoolbezoek : 21 juni 2011
Rapport vastgesteld te Utrecht op 6 juli 2011

Inhoud

1	Inleiding 5
2	Bevindingen 7
3	Toezichtarrangement 17

1 Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 21 juni 2011 een onderzoek naar de kwaliteitsverbetering uitgevoerd op de Noordmanschool naar aspecten van de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving. De aanleiding voor dit onderzoek was het volgende.

Tijdens het kwaliteitsonderzoek dat is uitgevoerd op 6 september 2009 stelde de inspectie vast dat de opbrengsten risicovol waren en dat er tekortkomingen waren in het onderwijsleerproces. Deze zijn beschreven in het inspectierapport dat is vastgesteld op 30 november 2009. De kwaliteit van het onderwijs is toen als zwak beoordeeld en de inspectie heeft haar toezicht geïntensiveerd. Om na te gaan of de eerder vastgestelde tekortkomingen zijn opgeheven en de kwaliteit van het onderwijs weer voldoende is, heeft de inspectie nu een afsluitend onderzoek naar de kwaliteitsverbetering uitgevoerd.

Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven onderzoekt de inspectie tevens standaard of wordt voldaan aan bepaalde wettelijke voorschriften.

Toezichthistorie

De inspectie heeft in oktober 2006 op de Noordmanschool een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd. Daarbij constateerde de inspectie dat de kwaliteit onder druk stond. Zo lieten de opbrengsten een dalende lijn zien en waren belangrijke onderdelen van het onderwijsleerproces van onvoldoende kwaliteit, evenals de kwaliteitszorg. In maart 2008 heeft de inspectie de school opnieuw bezocht met een kwaliteitsonderzoek. Hoewel de school zich op onderdelen had verbeterd, waren de belangrijkste tekortkomingen nog niet opgeheven. De inspectie heeft de school toen als zwak beoordeeld. In september 2009 heeft de inspectie een onderzoek uitgevoerd om te beoordelen in hoeverre de tekortkomingen waren opgeheven. De school bleek er onvoldoende in geslaagd om zich te verbeteren, mede als gevolg van de instabiele periode die de school achter de rug had qua wisselingen in het management. De inspectie heeft het toezicht sterk geïntensiveerd, waarbij met het bevoegd gezag afspraken zijn gemaakt over het verbetertraject. Deze afspraken zijn vastgelegd in een toezichtplan. De inspectie heeft in juli 2010 de school bezocht in het kader van een voortgangsgesprek en heeft in oktober 2010 een tussentijds kwaliteitsonderzoek uitgevoerd. De eindopbrengsten lagen nog onder het verwachte niveau, maar op andere onderdelen liet de school duidelijk een positieve ontwikkeling zien. In februari 2011 vond het laatste voortgangsgesprek plaats. De inspectie stelde vast dat de school vrijwel alle prestatie-afspraken had gerealiseerd.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Een controle van de aanwezigheid van de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan bij de inspectie.
- Een toets op de aanwezigheid van informatie over enkele wettelijke verplichte onderdelen in de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan.
- Een controle op de onderwijstijd die de school heeft gepland.
- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.

- Analyse van documenten die de school voorafgaand aan het schoolbezoek heeft toegestuurd, te weten: verslag van de KBA, audit mei 2011, tevredenheidsenquetes 2011 (leerlingen, ouders en personeel), opbrengsten rapportage 2010-2011,
- Schoolbezoek, waarbij in een aantal groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Deze lesbezoeken vonden plaats in de groepen 1 /2 a, 1 /2 b, 3, 6, 7, 8.
- Gesprekken met de directie en de intern begeleiders over de kwaliteit van de indicatoren.
- Een gesprek met leraren.
- Een eindgesprek met de directie en een vertegenwoordiging van het bevoegd gezag, na afloop van het schoolbezoek.

Tijdens het onderzoek beoordeelde de inspectie indicatoren van de volgende aspecten: opbrengsten, onderwijsleerproces, zorg en begeleiding, kwaliteitszorg.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2009 en de notitie Analyse en waarderingen van opbrengsten primair onderwijs. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek naar de onderwijskwaliteit en de wettelijke vereisten. Dit wordt gevolgd door een beschouwing waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven. Hoofdstuk 3 geeft het toezichtarrangement weer.

2 Bevindingen

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabellen vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs 2009. Indicatoren die bij een kwaliteitsonderzoek de doorslag geven of een school (zeer) zwak is, de zogeheten normindicatoren, zijn gemarkeerd met een asterisk. Voor een overzicht van alle normindicatoren zie het Toezichtkader po/vo 2009 op www.onderwijsinspectie.nl. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

Kwaliteitsaspect 1 Opbrengsten	1	2	3	4	5
1.1 * De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
1.1.1 De taalresultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
1.1.2 De rekenresultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
1.2 * De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
1.3 De leerlingen doorlopen in beginsel de school binnen de verwachte periode van acht jaar.			●		
1.4 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.					●

Kwaliteitsaspect 2 Leerstofaanbod	1	2	3	4
2.1 * Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			●	
2.2 * De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			●	
2.3 De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.			●	
2.4 * De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			●	

Kwaliteitsaspect 5 Didactisch handelen	1	2	3	4
5.1 * De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			●	
5.2 * De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			●	
5.3 * De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			●	

Kwaliteitsaspect 6 Afstemming	1	2	3	4
6.1 De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	
6.2 De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		●		
6.3 De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	
6.4 De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	

Kwaliteitsaspect 7 Begeleiding	1	2	3	4
7.1 * De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			●	
7.2 De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.			●	

Kwaliteitsaspect 8 Zorg	1	2	3	4
8.1 De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.			●	
8.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.			●	
8.3 * De school voert de zorg planmatig uit.			●	
8.4 De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.			●	

Kwaliteitsaspect 9 Kwaliteitszorg				
	1	2	3	4
9.1 De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			●	
9.2 De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.			●	
9.3 De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.			●	
9.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.				●
9.5 De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.			●	
9.6 De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			●	
9.7 De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.			●	

Naleving wet- en regelgeving		
	ja	nee
NT1a De inspectie is in het bezit gesteld van de geldende schoolgids (art. 16, lid 2 en 3, WPO).	●	
NT1b In de schoolgids is informatie opgenomen over standaard gecontroleerde onderdelen (art. 13 WPO)	●	
NT2a De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende schoolplan (art. 16, lid 1 en 3, WPO)	●	
NT2b In het schoolplan is informatie opgenomen over een of meer standaard gecontroleerde onderdelen (art. 12 WPO).	●	
NT3a De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende zorgplan (art. 19, lid 3, WPO).	●	
NT3b In het zorgplan is informatie opgenomen over een of meer standaard gecontroleerde onderdelen (art. 19, lid 2, WPO).	●	
NT4a Er is voldoende onderwijstijd geprogrammeerd om te kunnen voldoen aan de daarvoor gestelde minima (art. 8, lid 7 onder b, WPO).	●	
NT4b Er is maximaal zevenmaal een onvolledige schoolweek geprogrammeerd voor de groepen 3 t/m 8 (artikel 8, lid 7 onder b, WPO).	●	

Algemeen beeld

Het kwaliteitsprofiel laat een overwegend positief beeld zien. Dat betekent dat de school met succes de belangrijkste tekortkomingen, zoals vastgesteld bij het kwaliteitsonderzoek in het najaar van 2009, heeft weten weg te werken. Dit is de reden dat de inspectie aan de Noordmanschool weer een basisarrangement toekent.

Het team van de Noordmanschool heeft de afgelopen periode hard gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van de school. De focus van de verbeteringen lag o.a. op het versterken van het pedagogisch klimaat, de kwaliteit van de instructie en de leerlingenzorg. Daarnaast heeft het opbrengstgericht werken een belangrijke kwaliteitsimpuls gehad.

De verbeteraanpak is door de directeur en beide intern begeleiders op voortvarende wijze aangestuurd, met een resultaat om trots op te zijn. Zo zijn de resultaten voldoende en deze vertonen ook een stijgende lijn. Verder valt op dat het pedagogisch klimaat op de school sterk is verbeterd; de sfeer op school is rustig en gemoedelijk en in alle groepen is sprake van een taakgericht klimaat. Dit wordt versterkt doordat leraren doelgericht lesgeven en leerlingen actief betrekken bij de les. De school heeft verder goed in beeld welke leerlingen extra aandacht en zorg nodig hebben en leraren stemmen de leerstof en begeleiding daar ook op af.

Op één onderdeel van de afstemming, de afstemming van de instructie op de onderwijsbehoeften van leerlingen, voldoet de kwaliteit nog niet aan de criteria van de inspectie. De school erkent dit en geeft aan dat dit een aandachtspunt is waar het team nog aan werkt, mede in het kader van de Kwaliteitsaanpak Basisonderwijs Amsterdam (KBA). Dit verbetertraject loopt nog een jaar door. Dat is ook belangrijk omdat de basiskwaliteit die de school nu realiseert nog pril is en verder verstevigd kan worden.

Toelichting op het kwaliteitsprofiel

Opbrengsten

De eindopbrengsten zijn gemiddeld als voldoende beoordeeld. De Noordmanschool heeft in 2011 goede eindopbrengsten gehaald. In 2009 en 2010 lag de gemiddelde Cito-score nog onder het verwachte niveau. Ook de tussenopbrengsten zijn in 2011 voldoende (indicator 1.2). De school behaalt op vier van de vijf beoordeelde ijkpunten (technisch lezen in de groepen 3 en 4, rekenen en wiskunde in de groepen 4 en 6) een score die boven de door de inspectie gehanteerde ondergrens ligt.

Met name op het vlak van technisch lezen zijn goede resultaten geboekt. De resultaten van begrijpend lezen liggen echter onder het verwachte niveau. Verder merkt de inspectie op dat de resultaten schoolbreed bij verschillende vakken nog broos zijn. Wel kan de school aantonen dat op alle gebieden leerlingen leerwinst boeken, soms zelfs het dubbele van de gewenste groei. Zij zijn de achterstanden dus flink aan het inlopen. Dit is voor de inspectie een belangrijk positief gegeven. Met het stellen van doelen, het hanteren van referentiegetallen (landelijke normen en inspectienormen) en het nauwgezet in beeld brengen van de ontwikkelingsvoortgang, laat de school zien dat ze goed zicht heeft op knelpunten en de onderdelen die nog om aandacht vragen.

De school pleegt op basis van de uitkomsten van de evaluaties ook gericht interventies om de resultaten te verhogen. Zo heeft de school in eerste instantie sterk ingezet op de taal- en leesontwikkeling. Op het vlak van lezen worden inmiddels al goede resultaten geboekt. Verder krijgt spellingsonderwijs gericht aandacht en is voor een zwakke groep 6 een spellingsplan opgesteld. De uitval op begrijpend lezen hangt volgens de school voor een deel samen met de tekorten op het vlak van de woordenschat. Om dit aspect te versterken wordt het team geschoold op het vlak van woordenschatdidactiek. Daarnaast voert de school een nieuwe methode voor begrijpend lezen in, waarbij de strategieën die leerlingen kunnen benutten bij de aanpak van teksten door 'modeling' van de leerkracht worden aangeleerd. De inspectie heeft hier tijdens het onderzoek ook een goed voorbeeld van gezien. De leraar hanteerde bij de verwerking diverse teksten afgestemd op de verschillende niveaus in de klas. Dat komt de inspectie in de praktijk nog niet vaak tegen. Verder gaat de school volgend jaar participeren in het 'Begrijpend leesverbetertraject' dat geïnitieerd wordt door het bestuur.

De inspectie beoordeelt indicator 1.4 niet omdat in de huidige uitstroomgroep geen leerlingen zitten met een ontwikkelingsperspectief. Alle leerlingen hebben deelgenomen aan de Cito-eindtoets. Wel heeft de school in lagere groepen voor een aantal leerlingen, die vanwege hun beperkte leervermogen op een eigen leerlijn zijn geplaatst, een ontwikkelingsperspectief opgesteld. Deze beslissing is in alle gevallen goed onderbouwd en de ontwikkelingsperspectieven voldoen ook inhoudelijk aan de criteria.

Aanbod

De inspectie stelt vast dat het leerstofaanbod voldoet aan de kerndoelen en er nu sprake is van een doorgaande lijn van de onderbouw naar de middenbouw. De afgelopen jaren heeft het onderwijs in de onderbouw een sterke kwaliteitsimpuls gehad en er wordt nu een goed fundament gelegd wat de basisvaardigheden voor taal en rekenen betreft. Er is aandacht voor de woordenschatontwikkeling en leerkrachten maken goed gebruik van ondersteunende leermiddelen en van een krachtige leeromgeving. Dit laatste is ook in andere groepen het geval, zij het dat er nog wel verschillen zichtbaar zijn tussen leraren. De taalcoördinator die het taalbeleid aanstuurt is bezig met het schrijven van een taalhandboek en gebruikt ook de kwaliteitskaarten die in het kader van de taalpilot van de PO-raad zijn ontwikkeld, om de aanpak schoolbreed te borgen.

Verder krijgen voldoende leerlingen het aanbod aangeboden tot en met groep 8. De school biedt in principe aan alle leerlingen de basisinstructie, waarna zij aan het werk gaan met de differentiatiestof die de methode biedt en in een enkel geval maatwerk, waarbij de leerstof op de mogelijkheden en beperkingen van de leerlingen zijn afgestemd. De school heeft een aantal leerlingen die de doelen van groep 8 niet zullen halen. In die gevallen kan de school aantonen dat dit een beredeneerde keuze is geweest. Voor deze leerlingen zijn gedegen ontwikkelingsperspectieven opgesteld.

De lessen

De inspectie is over het algemeen positief over de kwaliteit van de lessen, zij het dat er wel verschillen zijn tussen leraren. De kwaliteit van de uitleg is in alle lessen als voldoende beoordeeld. Daarbij merkt de inspectie op dat de instructie soms dermate lang duurt, dat dit ten koste gaat van de concentratie van leerlingen. Bij de keuze van de leerstof en bij de verwerking is afstemming zichtbaar, maar bij de instructie kan dit aspect nog worden versterkt (indicator 6.2). Het is belangrijk dat leraren goed bewaken hoeveel tijd ze zelf aan het woord zijn, omdat tussen planning en werkelijkheid in sommige gevallen wel veel verschil zit. Er wordt nu wel een heel groot beroep gedaan op de concentratie van leerlingen en met name de zwakke leerlingen, die pas als iedereen aan het werk kan, extra aanvullende instructie krijgen. De school zou de differentiatie nog kunnen verfijnen door meer gebruik te maken van de mogelijkheden van digitale leermiddelen en ondersteunende software. Als positief punt noemt de inspectie dat leerlingen in veel groepen mogen samenwerken, hetgeen de actieve betrokkenheid ten goede komt.

Begeleiding en zorg

De school heeft een degelijke zorgstructuur. De vorderingen van leerlingen worden gericht gevolgd, zowel met methodegebonden toetsen als met onafhankelijke, landelijk genormeerde toetsen. Naast de leervorderingen op cognitief vlak, volgt de school ook de sociaal-emotionele ontwikkeling met een genormeed instrument. Op basis van een analyse van de opbrengsten stellen leerkrachten groepsplannen op die een handvat bieden voor de differentiatie in de klas. Aanvullend maken ze, indien nodig, individuele handelingsplannen. De groeps- en handelingsplannen zijn ook direct gekoppeld aan de dagplanning, die benut wordt voor tussentijdse evaluatie en reflectie op de effectiviteit van de aanpak. De plannen worden ook systematisch geëvalueerd.

Kwaliteitszorg

De schoolleiding stuurt de kwaliteitszorg gericht aan, waarbij het verbeterplan de leidraad vormt voor de schoolontwikkeling. Het proces wordt ondersteund door onderwijsexperts van de KBA. Zij verrichten tussentijds klassenconsultaties en koppelen de bevindingen terug door middel van auditrapportages. Uit het laatste rapport (mei 2011) blijkt dat de experts vinden dat er sprake is van een forse kwaliteitsgroei, ook op het vlak van de leerkrachtvaardigheden. Wel benadrukken ze het belang van de duurzame onderwijskwaliteit en de versterking van de opbrengsten.

De school heeft het afgelopen jaar weer tevredenheidsenquêtes afgenomen onder ouders, leerlingen en personeel. De ouderbetrokkenheid blijkt toegenomen. Ook zijn ouders, ten opzichte van de vorige peiling, meer tevreden over de leerkracht, de sfeer en het contact met de school. Ook de algemene tevredenheid van leerlingen is toegenomen. Ze geven aan tevreden te zijn over hun groep en de mogelijkheid tot samenwerken. Het personeel is ook bijzonder positief over de school en het werkklimaat. Ze zijn met name positief over het management van de school en de wijze waarop de directeur de processen aanstuurt. Dit is ook wat ze in het gesprek met de inspectie hebben aangegeven en dit geldt wat hen betreft ook in hoge mate voor de intern begeleiders, die samen een belangrijke sturende kracht vormen binnen de school zowel wat het handelings- en opbrengstgericht werken betreft als de coaching van leerkrachten. De inspectie onderschrijft dit beeld volledig.

Een aandachtspunt dat alle geledingen (ouders, leerlingen en personeel) aangeven, is de aandacht voor pesten en veiligheid. De inspectie heeft zelf geen indicaties dat de veiligheid niet goed zou zijn. De school besteedt hier in preventieve zin veel aandacht aan. Zo heeft zij een aanbod voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en volgt de ontwikkeling van de sociale competenties sinds vorig jaar met een genormeerd instrument en is ook het schoolplein ingericht als zonepark. Daarnaast is van belang om de effecten van het beleid op schoolniveau te evalueren en indien nodig aanvullende maatregelen te nemen om het pedagogisch klimaat en de naleving van gedragsregels te borgen. Leerlingen zouden bij deze evaluatie nog actiever betrokken kunnen worden, bijvoorbeeld in de vorm van een panel of leerlingenraad of als aanspreekpunt/bemiddelaar bij het oplossen van kleinere conflicten in de klas en op het schoolplein.

3 Toezichtarrangement

Kwaliteit

De Inspectie van het Onderwijs kent aan de Noordmanschool het basisarrangement toe. De kwaliteit van het onderwijs is weer voldoende. Dit betekent dat de school niet langer onder intensief toezicht valt.

Naleving

De inspectie concludeert tevens dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.